

Назаренко Т. Г.,

доктор педагогічних наук,

завідуюча відділом навчання географії та економіки

Інститут педагогіки НАПН України

м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЛІЦЕЮ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА

В умовах світової фінансової кризи, формування відповідного сучасного економічного мислення та економічної компетентності кожного члена суспільства, як фахівців так і пересічених громадян є однією з визначальних завдань педагогічної науки, оскільки, з одного боку, ці знання та вміння є необхідними для прагматичної оцінки власного економічного стану та початку результативних дій, цілеспрямованих на його покращення; з другого боку, як суспільне явище, вони можуть бути рушійною міццю для подолання наслідків економічної кризи українського суспільства в цілому [2, с. 34].

Засаднича мета Нової української школи – підтримати сучасне покоління учнів у їх прагненні стати знаючими людьми через систему предметних та ключових компетентностей. Це надасть молодим людям можливість зорієнтуватися в сучасному суспільстві, свідомо зайняти відповідну соціальну і громадянську позицію, підвищити рівень духовної культури, культури спілкування і практичної діяльності, формувати соціально зрілу, працелюбну, творчу особистість [3].

Однією з найактуальніших проблем реалізації навчання економіки на профільному рівні в ліцеї є навчально-методичне забезпечення, зокрема розроблення освітніх програм до курсів за вибором і відповідно до них створення навчальних посібників. У Концепції економічної освіти в гімназії та ліцеї, розробленої науковцями відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України, зазначено, що зміст курсів за вибором має забезпечувати виконання певних функцій, однією з яких є стимулювання пізнавальної активності та самостійності учнів гімназії та ліцею, забезпечення розвитку їхнього вміння успішно користуватися адекватними стратегіями економічної поведінки в різноманітних умовах навколишнього середовища. Також, в змісті цього документу зазначено доцільність активного використання в навчальних посібниках видів самостійної діяльності, що сприяють розвитку творчих здібностей учнів ліцею [4, с. 262].

Загальноосвітня цінність навчальних курсів за вибором в ліцеї полягає у формуванні світоглядного розуміння тих суспільно-економічних процесів, що відбуваються в сучасному світі, у розвитку оціночних умінь щодо соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подій у державах, регіонах і світі в цілому.

Здійснений аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що проблему формування економічної компетентності засобами шкільного курсу економіки досліджено недостатньо, а враховуючи, те, що цей предмет представлений тільки на профільному рівні навчання, то і на жаль ставлення до нього відповідне. Але, через посилення варіативності можна збільшити кількість курсів за вибором і таким чином сформувати в учнів ліцею компетентності, в тому числі й підприємницьку, що є в складі предметної економічної [1, с. 4].

Яким же чином навчити учнів ліцею орієнтуватись в складних процесах суспільства, що невимушено чи опосередковано їх стосуються? Частково, це покликаний зробити навчальний посібник для курсу за вибором, завдання якого не просто надати учням теоретичні знання з основ економіки, а й показати, як можна їх практично застосувати, навчити розуміти і аналізувати події, що відбуваються в економічному житті, знаходити власні шляхи у вирішенні певних економічних проблемі в кінцевому результаті сформувати предметну компетентність.

Пропонований посібник до курсу за вибором «Прикладна економіка» допоможе учням ліцею опанувати базовими знаннями з економіки і поширить їхню економічну свідомість, що призведе до економічної компетентності. Зміст посібника побудований таким чином, щоб розвивати в учнів ліцею не тільки теоретичні, а ще й практичні знання через певні економічні вправи та дослідницьку діяльність. Кожна тема посібника структурована, в ній виокремлені певні частини. На початку кожної теми дається інформація про те, де і як можна застосувати запропоновані теоретичні знання, далі дається невелика теоретична інформація, що містить певні схеми, графіки, малюнки, для унаочнення теоретичного матеріалу. Наприкінці теми розміщені підсумки, прочитавши які, учні ліцею усвідомлюють наскільки повно ними засвоєно матеріал, та дається роз'яснення, де і як можна скористатися одержаними знаннями на практиці. Крім цього зміст посібника містить перелік практичних та самостійних робіт, що мають дослідницький характер, на кшталт «Розробка бізнес-план проекту зі створення конкретного продукту або послуги» тощо.

Використовуючи багатоаспектну педагогічну систему в освітньому процесі з економіки, орієнтуючись на компетентнісний підхід при викладанні, вчитель, застосовуючи зміст навчального посібника з курсу за вибором «Прикладна економіка» та змінюючи форми і методи навчання через пізнавально-самостійну діяльність, формує в учнів ліцею економічну компетентність, що містить і підприємницьку, і фінансову, які входять до переліку ключових компетентностей Нової української школи.

Список літератури

1. Бицюра Ю. Формування основ економічної компетентності учнів / Ю. Бицюра // Завуч. - 2006. - № 20-21. - С. 4-5.
2. Ісакова В. Компетентнісно орієнтований підхід до підготовки майбутнього фахівця економіки / В. Ісакова // Імідж сучасного педагога. – 2011. – №7. – С. 32-35.
3. Концепція Нової української школи <https://mon.gov.ua/tag/novaukrainska-shkola>
4. Назаренко Т. Г. Формування в учнів ліцею економічної компетентності. *Проблеми сучасного підручника: Збірник наукових праць* / ред. кол.: О. М. Топузов (голова) та ін. Київ, 2018. С. 261–271 UPL: http://ipvid.org.ua/products/2018_1/article.php (дата звернення: 31.05.2018).